СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОГО ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. Рік XLIII. Ч. 132. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 8 червня 1935. — VOL. XLIII. No. 132. Jersey City, N. J., Saturday, June 8, 1935. THREE CENTS

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ДОМАГАЮТЬСЯ НОВОЇ „НАЙРИ"

ВАШИНҐТОН. — Виконний комітет Американської Федерації Праці видав публичну заяву про політику федерального уряду супроти рішення найвищого суду проти уряду відбудови краю.

Заява критикує уряд за те, що він думає вдоволятися тільки „кістяком" давнього уряду відбудови краю, як він це заявляв попереднього дня. Заява каже, що цього роду становище має таке саме значіння, якби уряд виразно признався до розгрому та не захотів нічого більше робити для привернення нормальних відносин. На думку уряду Федерації Праці, федеральний уряд не повинен займати такого дефітистичного становища, а повинен заняти боєве становище, себто старатися добиватись нового й ще кращого закона про відбудову краю.

Що такого закона треба, показується з цього, що від проголошення рішення найвищого суду проти „Найри" щонайменше міліонови робітників обтято заплату й продовжено робітничий час.

Уряд Американської Федерації Праці заявляється за ухвалення в якнайкоротшім часі проєкту сенатора Ваґнера й конґресмена Конерія про вирішування спорів між робітниками й підприємцями, проєкту Блека й Конерія про 30-годинний тиждень праці і проєкту суспільного обезпечення та вуглевого проєкту Ґофія.

ВНЕСОК ПРО ПРОДОВЖЕННЯ „НАЙРИ".

ВАШИНҐТОН. — У конґресі внесено вже резолюцію про продовження „Найри" до 1-го квітня 1936 року.

Резолюція дуже коротка. Вона каже, що в законі про відбудову краю мається змінити фразу про два роки на „до 1-го квітня 1936 року". Рівночасно резолюція відкликає постанову, що надає президентови право приписувати кодекси промислам.

СТАЛЕВІ ПІДПРИЄМЦІ ДАЮТЬ ЗАПЕВНЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — У канцелярії Американського Залізного й Сталевого Інституту в „Емпайер Стейт Билдинг" зібралися наради сталевих і залізних підприємців. Вони ухвалили резолюцію, яка запевняє публику, що сталеві підприємці не думають зменшати заплати, ні прибільшати праці.

На зборах були коло 200 підприємців; говорили, що вони мають разом коло 425,000 робітників.

УРЯДНИК ОБВИНУВАЧЕНИЙ ЯК „ЛОБІЇСТ".

ВАШИНҐТОН. — Велика лава присяжних суддів у федеральнім суді Дистрикту Колюмбія постановила обвинуватити полковника Джозефа Мек-Молина, начальника патентової секції у відділі військового суду, за те, що він брав гроші за ведення „лобі" проти проєкту про податки.

Його будуть судити за переступлення постанови закона, що забороняє урядникови уряду брати нагороду від приватних людей за якунебудь справу, звязану з інтересами Злучених Держав.

БИТВА МІЖ ПОЛІЦАЄМ І БАНДИТОМ.

ВАРВИК (Ню Йорк). — Роберт Александер, детектив міської поліції Патерсону, в стейті Ню Джерзі, допав небезпечного бандита Джорджа Ґвайта в цьому місті та звів з ним битву на револьвери. По кількох хвилинах оба вони лежали на землі. Покликано амбулянс і завезено обох до того самого шпиталю, де вони негайно померли.

СЛОН УБИВ ДИТИНУ.

КРУКСТОН (Минесота).—У цирку братів Атербері собака своїм гавканням сполошила 18-літнього слона, що вертався до своєї клітки. Слон вирвався зпід влади свого тренера, затрубів, обернувся, побіг цирковим шатром, упав на сцену, а потім на сидження, повні людей. Тут він роздушив під ногами на смерть 9-літню Марґарету Анну Францис та покалічив кількоро інших людей. Тренерови Виліємови Вудстакови вдалося лише з трудом його вспокоїти.

Прокураторія хоче ставити Вудстака на суд за неввагу, котра викликала смерть людини.

КОНВЕНЦІЯ ФЕДЕРАЦІЇ ЖІНОЧИХ КЛЮБІВ.

ДІТРОЙТ (Мишиґен).—На четверговім засіданню конвенції Ґенеральної Федерації Жіночих Клюбів виголосив Ґлен Френк, президент університету Висконсин, реферат, у котрім доказував, що удержання демократії залежить від того, чи вона потрафить розвязати економічне питання.

Потім обговорювали „теперішні економічні течії". Представник робітничих юній говорив про вплив безробіття на громадську мораль.

ПРОТИНКА КОШТУВАЛА 2,000 ДОЛЯРІВ.

МИНЕАПОЛИС. — В однім процесі проти асекураційного підприємства „Пруденшел" позовниця виграла 2,000 долярів, як кажуть адвокати пізваного підприємства, через те, що в полісі в однім місці замісць середника (;) поставлено протинку.

В СПРАВІ КВЕСТІОНАРІВ ДЛЯ ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗА

Минає вже три місяці, як розіслано відділам У. Н. Союза „Квестіонар" з проханням негайно його виповнити і звернути редакції „Свободи" для Пропамятної Книги. Є ще багато відділів, які не виповнили досі цього обовязку. Це такі відділи:

3, 12, 14, 15, 17, 21, 22, 26, 27, 31, 34, 41, 43, 50, 53, 54, 68, 71, 74, 76, 77, 78, 80, 82, 82, 83, 101, 110, 111, 115, 118, 119, 126, 129, 133, 139, 150, 153, 154, 158, 159, 162, 165, 176, 180, 186, 187, 189, 197, 201, 205, 208, 212, 214, 216, 222, 226, 228, 229, 233, 240, 249, 252, 257, 260, 261, 263, 273, 278, 279, 299, 312, 314, 315, 316, 322, 328, 333, 342, 354, 360, 361, 366, 368, 372, 378, 386.

Звертаємо на цю обставину увагу урядників згаданих вище відділів, як і членства. Та підкреслюємо, що те занедбання спричинює проволоку в праці над Ювилейною Книгою. Коротка історія кождого відділу повинна і мусить бути в Пропамятній Книзі. Справа це проста і кождому зрозуміла. Чомуж зволікати з нею?

НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ У КАРПАТАХ.

Мало кому відомо, що славний український повістяр Іван Нечуй-Левицький був запопадливим туристом, що обійшов і обїхав майже цілу Україну. Забрив він був теж у Галичину й Карпати.

Рівно 50 літ тому вийшла накладом Евгена Олесницького у Львові невеличка книжечка описів його карпатських мандрів (В Карпатах, Образки з подорожи Івана Нечуя. Львів, 1885, 32⁰, 64 ст.).

Є це описи враження мандрівки по Лемківщині. З великим епічним хистом, питоменним цьому письменникови, змальовано тут природу, зокрема долину Дунайця, як і подальші Пенінські гори, далі бурю і повінь, представлено деякі місцевости, як Щавницю й інші. Найцікавіший розділ про „останнє русько-українське село Шляхтову" з його тодішнім побутом і мовою, що різко й ядерно відмежовує тамошніх Українців від сусідів. Нечуй-Левицький підніс це й низку рис, що споріднюють Лемків із українськими осередніми племенами, наприклад Киянами.

РОСІЙСЬКІ ДОВГИ У ФРАНЦІЇ.

Французькі політичні кола цікавляться у великій мірі питанням, наскільки підчас побуту Ляваля в Москві поладнано в розмовах справу російських позичок у Франції. Докладних інформацій про це покищо нема. Російські довги у Франції доходили з кінцем війни до 95 міліярдів франків, з яких Совети схильні признати тільки 75 міліярдів.

СХОДИ ЗАМІСЦЬ КРАМНИЦЬ.

В одному берлінському домі були сходи, що не вели нікуди, тільки на вулицю. Хитрий торговець марками винаймив ці сходи за кілька марок місячно. Зробив при них двері і віконце із засувкою. Зробив чимало декорацій марками і склеп готовий. Можна навіть увійти туди оглядати товар. Сідається на нижчих східцях, а на вищих сходах є марки. Сходи це символ — майбутнього успіху.

ЯБЛОКА ЗА ВУГОЛЬ.

Німецький вугіль закупив в Австрії 1,300 ваґонів яблок, за які заплатить відповідної вартости вуглем з копальні в Рурщині. В австро-німецьких торговельних взаєминах це перша того роду трансакція.

ЗЛОЧИННІ ОШУКАНЦІ З ЖЕНЯЧКОЮ.

Берлінська поліція викрила шайку матримоніяльних ошуканців, що глядали жертв серед самітних жінок, які хотіли вийти замуж. Злочинці обезпечували легковірні жінки, опісля вбивали їх, ділячись асекураційною премією. Одні члени шайки виступали в ролі женихів, другі в ролі адвокатів, що займаються обезпеченнями. На сліди злочинців попала поліція, ведучи слідство в справі таємної смерти одної служниці. Вона познайомилася з двома мужчинами, з яких один представився як майбутній наречений, другий як адвокат, специяліст в асекураційних справах. Дівчину злочинці намовили, щоб обезпечилася в користь „нареченого". Одначе не діждалася вінчання, бо за кілька тижнів згинула серед таємних обставин. Берлінська поліція розвела пильні доходження, бо секція тіла виказала, що дівчину отроєно. Знайдена кореспонденція навела на цілу низку таких випадків, де жінки, попавши в сіти злочинців, умирали подібним способом після обезпечення „наречених". Злочинців арештовано.

РОДИННА ДРАМА.

Родинна драма розігралася в мешканні Яна Несторовського у Львові. Мешкав у нього як субльокатор безробітний помічник рентґенольоґа Альфред Бренер, що скучні хвилі свого безробіття уприємнював собі в товаристві своєї молодої господині, жінки Несторовського. На сам Великдень Несторовський застав обоїх у дуже... підозрілій ситуації. Прийшло до драматичної сцени, підчас якої Бренер добув ножа і пробив себе тяжко у груди. Ратункове поготівля відставило його у грізному стані до шпиталю.

ЗОЛОТО І ДІЯМАНТИ В БРАЗИЛІЇ.

З Бразилії повідомляють, що в провінції Парана на теренах, що належать до галицьких еміґрантів, відкрито поклади золота. В Куритибі повстали підприємства, що викуплюють золотодайні терени. Наслідком того ціни пішли сильно вгору. Польські ґазети повідомляють, що вони знаходяться в руках переважно польських кольоністів. Крім того на дні ріки Тібаґі і в надбережних пісках відкрито діяманти. Всі ті вістки викликали в цілій Бразилії горячку золота. Зі всіх сторін тягнуть до Парани люди за легкою наживою. Але можливо, що все те звичайний гумбуґ.

СЛАБОУМНА ДІВЧИНА ФЕНОМЕНОМ ПАМЯТИ.

Надзвичайна медична поява записана на лондонській клініці. Перед роком приведено сюди дівчину від уродження слабо розвинену. Вона терпіла на істеричні приступи ляку. Лікували її дуже совісно і вона не тільки що подужала, але розвинулася в неї память у неймовірний спосіб. Найтяжчі математичні проблєми розвязувала без трудноців. Цілі сторінки раз прочитаної книжки знала напамять. Лікарі рішили дати цій дівчині на власний кошт відповідну освіту.

КИТАЙСЬКІ ГАРМАТИ.

В околиці китайського міста Пейпінґ викопали з землі гармату, яка походить із I-го віку по Хр. Вона із бронзи і має дула на камінні кулі. Вже доказано, що Китайці знали стрільний порох перед Европейцями. Те, що вони знали теж раніше від нас гармати — велика новина.

СВАВОЛЯ УРЯДНИКІВ.

„Молот" з дня 13. квітня оповідає, що в совхозі ім. Жлоби правління випустило на кількадесять тисяч рублів бонів із зазначенням, що вони „імеют хождєніє наравнє з денежнимі знакамі". Директор совхозу запровадив порядок, щоб заплату робітникам видавано не ґрішми, а цими бонами. За ці бони робітники діставали з крамниці совхоза харчові продукти по значно вищих, як звичайно, цінах. З тими бонами йшла спекуляція, і при ній наживалися ріжні темні типи. Всі на цій комбінації заробляли, крім... робітників. Про незаконний випуск бонів знали вищі орґани, але ніяких заходів не вживали. Цей інцидент ґазета називає „вопіющім нарушенієм совєтскіх законов".

ШТУКАР БОРОНИТЬСЯ, ЯК УМІЄ.

Париський штукар Ерік Попльо, що показує у мюзікголях і варієте чудеса, які родяться йому під руками, не платить податків і має довги. Державний скарб і вірителі рішили його фантувати. Прийшов возний із наказом записати його меблі — наказ щез. Хотів записати щось на документі — мав звязані руки. І це повторилось кілька разів. Тепер Попльо стане перед судом. Коли і там докаже такої штуки, що судді не зможуть урядувати, судови доведеться брати вступ за білетами, щоб із доходу покрити довги веселого чарівника.

УКРАЇНА ДАЛІ СТАВИТЬ ОПІР МОСКВІ

МОСКВА. — Комісаріят хліборобства заповідає у своїх комунікатах, що цього року треба надіятися дуже гарних жнив. Виходить, що все в порядку. Буде що збирати. І буде ким і чим. Тільки ще є один клопіт, а це з Україною. Там далі ставиться населення ворожо до колективізації. І там теж саботували при засівах. Таке передають американські кореспонденти на підставі інформацій, одержаних в урядових совєтських колах.

НЕУКРАЇНСЬКІ ПЄСИ В НІБИ УКРАЇНСЬКИХ ТЕАТРАХ.

КИЇВ. — „Пролєтарська Правда" подає, що в театрах, як „Театр ім. Франка", „Український Дім Червоної Армії" і „Державний столичний академічний театр", грають такі пєси: „Крєстянє", Васточний батальон", „Харошая жізнь", „Байци" і т. д.

НЕ ЗНАЮТЬ, СКІЛЬКИ Є В ПАРТІЇ.

МОСКВА. — „Правда" подає таке: „На харківському паровозобудівельному заводі ніхто в партқомі не міг установити, яка є скількість членів партії. До учотного бюра міг прийти, хто хотів, запустити руку до шафи, взяти партійні картки, зробити ріжні виправлення і т. д. Тимчасових неперевірених партійних квитків видано за короткий час понад 300 штук".

„ГЕРОЇ ЧИСТОТИ" І „ГЕРОЇ БРУДУ".

КИЇВ. — Поведено „ударні кампанії", щоб наклонити населення до вдержання чистоти в житлових помешканнях і на подвірях. Хто виконує зарядження тої кампанії, стає „героєм чистоти". Таке можна довідатися з часопису „Червоний Гірник". Ось що в нім пишеться: „Гриценко найкраще впорядкував своє подвіря. Він насадив квіти і гарно побілив хату". Або таке: „У веселійській раді оголошено конкурс на чистоту помешкань. Переможці в конкурсі будуть премійовані". Пишучи про „героїв чистоти", згадує цей часопис і за „героїв бруду", подаючи таке: „Петриченко, Підгаєцька та інші висипають сміття просто з вікон, ллють помиї посеред двору. І ніхто не важиться їм нічого сказати, щоб не наразитись на скандал".

РУЙНУЮТЬ МИХАЙЛІВСЬКИЙ МОНАСТИР.

КИЇВ. — Совєтська влада рішила зруйнувати Михайлівський монастир. Офіційно подається, що монастир не має ніякої історичної вартости. „Вечерная Москва" подає, що бурять його на те, щоб злучити дві площі, Софійську і Михайлівську, та збудувати нову, що має бути розміром „десятою в світі".

Михайлівський монастир вибудував князь Святополк у 1108 році. Його відновлювали пізніше гетьмани, а в 1715 р. відреставровано його в стилю українського барока.

ХТО ЗАЙМАЄТЬСЯ РОЗБУДОВОЮ КИЄВА.

КИЇВ. — В архітектурній комісії, яка займається розбудовою Києва, знаходимо такі імена: Фомін, Веснін, Штейнберґ, Алабян, Чепурін і т. п.

ВБИВСТВО КОНФІДЕНТА.

ЛУЦЬК (Волинь). — В селі Ківерці коло Луцька невідома жінка, зустрінувши Притулу, що був на услугах польської поліції, по кількох словах розмови з ним почала стріляти до нього. Притула почав утікати, при чому теж відстрілювався. Та жінка наздігнала його і кількома стрілами з револьвера положила його трупом, після чого сама скрилася в поблизькім лісі. Поліція заарештувала з того приводу кільканацять хлопців у Ківерцях.

ВЛОМ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ІНСТИТУЦІЇ.

ПЕРЕМИШЛЬ (Галичина). — До „Української Щадниці" в Перемишлі закралися злодії. Між ними, як пізніше показалося, був співробітник польського посла Бурди, голова союзу санаційних мулярів, Теофіль Беш.

СНІГ У ТРАВНІ.

СТАНИСЛАВІВ (Галичина). — Дня 14-го травня падав у місті сніг цілий день.

НОВА ЕКОНОМІЧНА СТАНИЦЯ.

ЛЬВІВ. — У Львові відчинила свою робітню кооператива українських столярів „Піон".

СЕКРЕТАР ҐУБЕРНАТОРА — НАРОДОВЕЦЬ.

УЖГОРОД (Закарпаття).—Секретарем ґубернатора на Закарпатті іменували д-ра Миколу Лацишина, народовця.

ПОМІНЯЛИСЬ РОЛЯМИ.

ЛОНДОН. — В Анґлії зайшли переміни в міністерськім кабінеті. Сталося це цілком непомітно. На місце уступившого премієра Ремзея Мек Донелда прийшов Стенлі Болдвин, що займав досі уряд „Лорд Президент оф ди Кавнсил". Уряд Болдвина перебрав Мек Донелд. Ніякої зміни в політичній лінії не буде. Син Мек Донелда ввійшов у міністерські ряди.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СЛОВА Й ДІЛА

Як найвищий суд Злучених Держав проголосив закон про відбудову краю незгідним з конституцією, зараз робітничі юнії виступили з побоюваннями, що скасування цього закона може спокусити підприємців нищити всі ці невеликі добутки, які робітникам удалося добути при помочі цього закона. Робітничі юнії висказували побоювання, що з упадком так званих кодексів, що постановляли між іншим такі сутеві для робітників справи, як години праці, робітничу заплату й інші умовини праці, підприємці захочуть привернути ті умовини, що існували до заведення кодексів.

Торговельна Палата Злучених Держав виступила тоді з публичним закликом до бизнесменів, щоби вони старалися добровільно вдержати ті умовини, що, мовляв, за обовязуючої сили закона про відбудову краю існували примусово.

На це Американська Федерація Праці та департамент праці при федеральнім уряді подали до публичного відома факти, з котрих виходило, що за закликом Торговельної Палати не всі підприємці послухали, бо знайшлося багато таких, що хотіли використати упадок „Найри" для збивання робітничої заплати та продовження часу праці.

Немовби у відповідь на ці факти Краєвий Союз Фабрикантів зарядив розслід, що мав виказати, наскільки фабриканти по цілому краю добровільно удержують заплату й години праці, заведені колись кодексами „Найри". І нині в ґазетах появляються довжезні звіти з цього розсліду, що мають буцімто доказати, що все йде „благополучно", що, мовляв, підприємства в краю удержують далі заплату „Найри", що нібито промисли в кождій частині краю не зміняють годин ні заплати. До цих вислідів додані слова провідників ріжних галузей бизнесу, і з них знову виходить те саме: мовляв, бизнес далі добровільно держиться заплат і годин кодексів.

Однак у вислідї цього розсліду нема нічого сказано про телеграму з міста Мейком, у стейті Джорджія, під датою 3-го червня, в котрій говориться: Одно кравецьке підприємство повідомило своїх робітників, що 10-процентова підвишка заплати, котру проголошено 28-го січня, а котра обовязувала 10 тижнів, має бути звернена робітниками підприємству. „Ця надплата буде стягнена невеличкими сумами з робітників при тижневих виплатах", потішає підприємство.

Робітники мають приготовитися боронитись власне проти цього роду „потіх".

ЮЗЕФ ПІЛСУДСЬКИЙ

II.

У світовій війні російські Поляки мусіли вбивати на фронтах тих Поляків, що служили в австрійській та в німецькій армії. Те саме переживали й ми, Українці, коли на фронтах Української російської армії мусіли битися проти українських вояків Австро-Угорщини. Пілсудський, на чолі польських леґіонів, цього завязку польської армії, став на боці Німеччини й Австрії. Мусів вибирати між „гнобителями свого народу „найліпших". Уважав він, що Росія — головний ворог самостійної Польщі. Далеко не всі Поляки думали тоді так, як Пілсудський. Супроти австро-німецької орентації Пілсудського була між Поляками дуже сильна група, що ждала визволення для Польщі від перемоги Росії та держав антанти. В Парижі на початку війни утворився польський національний комітет на чолі з ґр. Вельопольським, а в окупованій 1914 року Галичині польські національ-демократи на чолі зі Ст. Ґрабським рішучо висловилися за злуку всіх польських земель під владою російського царя. Це була свого роду ідея польської „соборности" без державної самостійности.

Що булоб із Польщею, коли б у світовій війні перемогли були центральні держави: Німеччина й Австро-Угорщина? Напевне Польща малаб щонайбільше куцу автономію під протекторатом Німеччини. Сам Пілсудський уже 1916 р. побачив, куди веде політика центральних держав, і відмовився співпрацювати з Німцями. За це мусів відсидіти 2 роки в кріпости Маґдебурґу аж до революції в Німеччині в листопаді 1918 року.

Нічого й казати, що перемога Росії з антантою над Німеччиною віддала би була всі польські землі на ласку і неласку „білого царя". Хто міг би вимагати від царської Росії якихось-там особливих прав для Польщі? І в тім і в другім випадку мусів би Пілсудський доживати віку десь на еміґрації, може в невтральній Швайцарії, бо Англія і Франція не подарувалиб йому того, що він бився на фронті проти їх союзниці — Росії.

Але Пілсудському служило надзвичайне історичне **щастя**. Доля судила, що впали протягом світової війни всі три держави, які панували над Польщею: Росія, Австро-Угорщина й Німеччина. Революцією в цих державах Поляки вміли використати для відновлення своєї самостійности.

Польща встала до нового життя зі старими своїми плянами панування над чужими народами, хоч і під новими гаслами. В цих плянах головну, провідну ролю грав Пілсудський. Ці пляни відомі: відновлення історичної Польщі в границях 1772 року, отже з Україною по Дніпро, з Білою Русю і Литвою, словом: Польща „від моря до моря". Пілсудський післав своє військо на звоювання Галичини. Для здобуття Білої Руси він творив білоруські полки при польській армії; для поширення границь Польщі на схід Пілсудський рішився був на похід до Києва разом з армією Української Народньої Републики під кличем: „за нашу і вашу свободу" (1920 р.). Як прийшов вигідний для нього момент, то Пілсудський розброїв білоруські полки і посадив вояків української наддніпрянської армії на хліб та на воду в таборі інтернованих у Каліші, Вадовицях, Ланьцуті і т. д. Він теж дав знак свому „збунтованому ґенералови" Желіґовському, щоб той захопив Віленську область від Литовців в осени 1918 р.

Пілсудський, як перший президент Польщі, як воєнний міністер, як ґенеральний інспектор армії і як диктатор („вирішальний чинник") після перевороту в травні 1926 року був продовжником давньої польської політики, що прямує до сполщення непольських народів. Ріжниці між політикою Пілсудського і Ґрабського щодо непольських народів у границях Річи Посполитої нема, а як в чім є, то тільки в ще більший брутальності режиму „санації", себто режиму Пілсудського. Те, що проповідували такі всеполяки як Ґрабський чи Ґломбінський на „знищення Руси", старався здійснити Пілсудський всякими засобами, навіть методами кривавої „пацифікації".

І при кінці свого життя Пілсудський не залишав своїх плянів щодо Сходу Европи. Мріяв про вирішальну ролю Польщі в східньо-европейській політиці. Намагався поставити Польщу нарівні таких великодержав, як Франція та Німеччина. Цій ідеї Пілсудський підпорядкував і внутрішню свою політику в Польщі. Не визнавав супроти своєї влади ніякої опозиції. Перед смертю звелів свойїй соймовій більшости ухвалити таку державну конституцію, що давалаб йому вільну руку в заграничній політиці, незалежно від вибраних законодатних установ.

Смерть Пілсудського наступила в критичний момент історії Польщі, Пілсудський визволився від французької опіки і наблизив Польщу до гітлерівської Німеччини. Чи будуть іти цим шляхом і наслідники Пілсудського? Поки жив Пілсудський, то ріжнородна опозиція проти його режиму в Польщі мовчала, почувала своє безсилля перед його авторитетом і впливом. Тепер ліва (соціялістична), центрова („хлопська") і права (національ-демократична) опозиція хоче прийти до голосу. Та й у самій „безпартійній" партії Пілсудського, що зліплена з ріжноманітних і протилежних груп, неминуче зростуть противенства і внутрішня боротьба.

Химерна людська доля: Пілсудський, що боровся збройно проти царської „тюрми народів" під прапором соціялізму, кінчив своє життя тим, що збудував у Польщі **тюрму народів** і став погромником польської соціялістичної партії. Гнобителем непольських народів став той Пілсудський, що колись кидав клич до Українців: „За нашу і вашу волю". Він запозичив у польських націонал-демократів, з якими так завзято боровся, їхню таки програму „знищення Руси". Хотів завести в Польщі моральне оздоровлення („санацію"), а натомісь іще більше поширилися курупція, хабарництво та крадіж державного добра, і то таки в урядовім його таборі. Хотів нагаєм вбивати в голови громадянам Польщі моральність та інші чесноти, але такі методи виховують лише рабську психольоґію та карієризм.

При кінці свого життя Пілсудський став був мізантропом (ненависником людей). Терпів тільки молодих „полковників" коло себе, що курили перед ним ладаном. Цим „полковникам" віддав і владу в Польщі. Після смерти Пілсудського система військової диктатури матиме перед собою тяжкий іспит.

С. Н.

З ДІЯЛЬНОСТИ ОДНОГО ПРОВОКАТОРА

У числі 5157 з 7-го травня ц. р. парижські „Последнія Новости" містять під наголовком „Паутина гакенкройцлера" початок спогадів якогось Степана про його пригоди. Треба признати, що фейлетон написаний блискуче що торкається провокацій, спрямованих проти всього українського.

Автор побував у СССР, згадує про гітлерівські настрої таємних кол місцевої шовіністично настроєної інтеліґенції в Києві, про появу свастики із відповідними гаслами на парканах, але все це... різко обірвалось. Зате у Русинів зі Львова симпатії до Гітлєра яскравіші. Однак і тут він є свідком розчарування в Гітлєрі з огляду припинення субсидій з Берліна. Знайомий мотив!

У Львові він розбив міт Русинів про Гітлєра, доказавши цілу непопулярність гітлеризму на совєтській Україні, де маси ще дуже добре памятають окупацію 1918 р. Всі, мовляв, симпатії населення на Радянщині йдуть по лінії утворення нової демократичної влади на засадах всеросійської федерації.

Однак чомусь то треба було йому (п. Степанови) швидко залишити Польщу і пробратися до Німеччини. Чомусь то дорогу до Німеччини він вибрав через Центральний Комітет у Варшаві, до якого дістав рекомендаційні листи зі Львова. „Центральний Комітет" це „експозитура уряду Української Народньої Републики", на якого чолі стоїть „якийсь Андрій Лівицький", — і співробітничає з петлюрівськими колами, маючи завданням „давати Німеччині людей, що були б агентами національ-соціялізму".

Цей звязок для „Степана" став очевидним після того, як він, що бажав їхати до Німеччини, Центральний Комітет відправив зі своїм співробітником до німецького консуляту по візу. Автор далі зазначує, що йому після іспиту в політграмоті консулят вказав місце нелеґального переходу через польсько-німецький кордон, де він дійсно перейшов без пригод.

Далі оповідає про свою візиту в Берліні у тайному відділі Ґестапо, де в передпокою він побачив численні особи, що їх стрічав потім у сальонах бувшого гетьмана Скоропадського.

Дальші оповідання „Степана" торкаються Німців, їх методи вербунку, і тому для нас нецікаві. Можливо, що в наступному фейлетоні автор ще розповість щось про Українців.

Псевдонім „Степан" нібидав йому комісар Міллер з Ґестапо.

Покищо зупинимося над поданим змістом фейлетону і постараємося викрити наміри, і що спонукали автора написати його та нарешті вияснити, хто саме той „Степан".

Як бачимо, шовіністи Українці в Києві були гітлерофілами, але це різко обірвалось, очевидно при прихильній участі ДПУ. Русини у Львові також гітлерофіли, особливо „наці", але сам автор розбиває їхні настрої і намагається защепити їм поєднання з Москвою. Центральний Комітет української еміґрації в Польщі є таксамо гітлерівський і навіть переводить перепачкування еміґрантів до Німеччини, співпрацюючи з гітлерівцями. Скоропадського підтримує сам Гітлер, а скоропадчики служать агентами Гестапо. Отже, як бачимо, всі Українці ріжних мастей, це без винятку гітлерофіли, працюють за марки і т. і. Не дармо Українців видумали Німці!

Перше завдання того фейлетону ясне: провокувати польську владу до репресій проти Українців, зокрема проти Центрального Комітету української еміґрації, який ніби активно співпрацює (!) з гітлерівцями, та проти центру УНР. Тепер, мовляв, всі проти Німців, а вони — Українці — з ними співпрацюють!

Комуж залежить на тих репресіях? Справа стане цілком ясна, коли розшифрувати автора тих провокаційних інсинуацій.

Сам він каже, що він еміґрант із СССР, який звертався до Українського Центрального Комітету в Польщі в справі виїзду до Німеччини, предложивши якісь поручаючі листи зі Львова.

І справді в актах Українського Центрального Комітету за 1933 рік знаходимо сліди, що Комітет звернувся до німецького консуляту з проханням дати візу до Німеччини Каролеви **Шиманському,** українському еміґрантови, котрого адміністраційна влада позбавила права перебувати на терені Польщі. До такої просьби спонукав УЦК не тільки факт, що Шиманський еміґрант, але й лист митрополита А. Шептицького.

Однак, не зважаючи на всі заходи Українського Центрального Комітету, Німці візи Шиманському не дали. З яких причин? Невідомо. Але треба признати, що консулят мав „нюх". Ось чому: В 1935 р. вийшла у Львові книжка „У ворожому таборі" Горліс-Горського, втікача з СССР, колишнього вояка армії УНР, і там на сторінці 111 читаємо таке:

„У підвалах пограничного ГПУ посадили Поляка, перебіжчика з околиць Копичинець, Кароля Шиманського, який колись служив тут, у червоній армії, а потім утік до дому в Галичину. Заробивши у Польщі якусь карну справу, знов перебіг сюди і заявив у ГПУ, що він знає українську підпільну організацію, до якої його вислав якийсь український полковник зза кордону. За його вказівками увязнено кількадесять людей, його старих знайомих Українців. Колиж ГПУ переконалося, що вони нічого не знають і ні в чому не винні, посадили у підвал Шиманського. Потім, на допиті, уповноважений Науменко притиснув йому дверима пальці, щоби сказав, чому він показав саме на тих людей. Шиманський відповів, що він це зробив, щоби дурити ГПУ. Що він сам шпигун, а на допомогу йому післані, як перебіжчики, Станислав Дузінкевич, командант остерунку поліції, що працює тепер в ГПУ, і Казимир Книжак, учитель, який сидить у підвалі за перехід границі. Книжак має „пароль" до нього — маленький образок Ченстоховської Матері Божої.

„Тоді увязнили Дузінкевича й били їх обидвох, аж вони підписали протокол, що Шиманський каже правду. Коли відставили їх до Винниці, вони всі відмовилися від тих зізнань.

„Шиманський сказав, що він говорив так, як наказав йому Науменко. Думав, що його звільнять і візьмуть на працю до ГПУ як обіцяли"...

І виявилося, що Кароль Шиманський знову утік до Галичини, де зявився в 1930 році, повів відразу активну націоналістичну працю в якійсь „Просвіті", спровокував якийсь спротив владі, яка тоді арештувала кількох людей і самого проводиря Шиманського. Однак за два роки його випустили з вязниці і позбавили права мешкати в Польщі. Кароль Шиманський явивсь у Львові, вже як український „діяч". Як він дістався до людей, що повірили йому на слово, без перевірки його минувшини, та хто добув йому листа від митрополита Шептицького, якого довіря надужили тут несовісні й легкодушні люди, все це тайна. Фактом є, що й у Берліні зогляду на лист митрополита поставилися до нього прихильно і допомогли. Однак його спроби залізти до тамошних націоналістів не повелися.

Отже вкінці 1933 року він уже опинився в Парижі, де навіть прийшов до Українського Товариства бувших вояків армії УНР і, як **Кирило Шиманський** подав про себе такі інформації: походить з Поділля, був засланий на Соловки, звідки втік до Польщі, де перебував півтора року, після чого втік до Берліна.

Словом, аматор утікати! Своєю оведінкою допровадив до того, що його виключили з Товариства.

Тепер працює на шпальтах „Последніх Новостей", як „істинно-русскій человек", бо вже пише Українець в „лапках".

Не будемо здивовані, коли в наступних фейлетонах Кирило-Кароль-Кирил Шиманський зробить Т-во бувших Вояків УНР у Франції організацією гітлерівською. Це буде зовсім послідовно.

Багато вештається подібних типів по світі, дуже й дуже часто експльоатують братерську допомогу українських еміґрантів свому братови в біді, відплачуючи потім ріжною поганою. Час би вже строго перевіряти подібних людців у тих осередках, з яких вони появляються.

Не дивуємось „Последнім Новостям", що вмістили подібну статтю спритного провокатора; можемо їм лише побажати щастя з таким співробітником. Зате цікавий факт співпраці червоних Москалів з демократичною московською еміґрацією на площині кампанії проти всього українського. Ця платформа всіх Москалів, і білих і червоних, давно вже обеднана. — („Діло").

Обсерватор.

Джон Льоброк.

ЧОРНА КАВА

Недавно стрінув я мого приятеля Модеста. Давно ми вже не бачилися. Як справжні приятелі ми задержалися довго на гутірці; один одному розповідав і вкінці Модест скромно запримітив, чи не поступилиб ми до каварні пошанувати нашу стрічу. Не було ради: старого приятеля треба послухати, і ми знайшлися при столику.

Зпочатку були ми дуже здержливі. От так говорили собі невинні анекдоти про наших приятелів і неприятелів, а пізніше язик трохи розвязався. Модест без упину наливав, або, як він каже, сипав вино у склянки, а як уже був дуже веселий, сказав, що ми, як старі приятелі, мусимо розцілуватися. Ми не цілувалися, бо в каварні було багато гостей, та зате мені Модест стиснув руку, щоб й досі мене болить. Просто, начеб його рука була залізна.

— Ах, який я радий, що стрінув такого приятеля! Велика то радість скрінути в моїх літах такого побратима... Не уявляєш собі, приятелю, як зрадіє моя жінка. Вона знає про тебе, я оповідав їй про тебе... вона так поважає й обожає тебе...

— Дуже мені приємно.

— Не знаю, чи я вже тобі коли говорив про мою жінку. Ах, то золото, не жінка. Ти знаєш — глянув на мене трохи недовірчиво — як жінка часом тероризує чоловіка. Моя Юльця не така. Як прийду до дому, вона все для мене однаково привітлива, однаково добра. „Модесте, серденько, як почуваєшся? Хочеш чаю, чи доброї кави... справжньої чорної кави... яку вміє приладити лише твоя Юльця... Так, мій дорогенький, ти варта такої кави, ти..."

— Гарно, гарно воно тоді, коли чоловік і жінка люблять ся, головнож у таких літах...

— Знаєш, моя жінка вже віддавна рада би зазнайомитися з тобою... Якби то було, якби ми так тепер пішли до дому... на чорну каву. Вір мені, що моїй жінці буде дуже приємно. То буде найгарніший день у її житті.

— Знаєш, любий Модесте, вже пізно...

— Що значить „пізно"?... Ми побрататалися сьогодні, а ти не хочеш зі мною... до моєї Юльці! Ах, якби вона знала, ніколи не простила би тобі! Даруй, приятелю, коли ти не хочеш піти зі мною, я зараз пішлю піколя, хай приведе її сюди. Зараз... „Пікольо! Пікольо!"

— Дай спокій! Ради Бога, не посилай його! Вже добре, коли хочеш... алеж бо то одинацята година...

— Це нічого... Моя Юльця ще не спить...

Ми пішли. По дорозі Модест далі став вихвалювати жінку.

— Я тобі кажу, такої жінки не знайдеш у пятьох державах. Мушу тобі признатися, що я дуже-дуже щасливий! Подумай собі: ми ще ні разу не сварилися. Це щось варта!

Ми стояли перед Модестовою хатою. Вікна були зачинені, світла нема в усій хаті. Модест скрапно та тихо кликнув:

— Юльцю!

Нічого.

Юлечко! — підвищив він голос на октаву, та знову нічого.

— Юльцю, прошу тебе, відчини...

Нічогісінько.

— Юльцю, голубко, якого чорта не відзиваєшся? Відчини!

Мені здавалося, що в хаті щось ворушиться. Нараз, наче дунув сильний вітер, вікно відчинилося й у ньому зявилася у нічному біллі Модестова жінка.

— Ти, волоцюго...

— Не говори так, Юлечко, ради Бога...

— Що „не говори", ти свине одна! Ти в таку пору вертаєшся до хати!?

— Пст, пст, ради Бога, зі мною є Джон...

— Який Джон?

— Джон Льоброк!

— Що це знову за волоцюга? Е, певно товариш від чарки! Певно натягнув тебе.

Я зпочатку помаленьки, потім чимраз скорше відійшов від вікна. Я чув іще, як вода хлюпнула крізь вікно.

— Приятеля Модеста від того часу я іще не стрінув, щоб міг його спитати, чи випив і мою чорну каву.

(Переклад з хорватської мови М. Н.).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩО КОГО БОЛИТЬ.

Конвенція Генеральної Федерації Жіночих Клюбів, що відбувається в Дітройті, розкриває своїм порядком дня, які справи зачіпають до живого американську жінку.

Між справами, що викликують найбільше дискусії, є питання, чи треба в Америці завести закон, що дозволяє лікарям давати жінкам інформації про контролю уродин.

На конвенцію запрошено теж визначних представників політики й суспільних рухів, щоб обговорити ріжні економічні й політичні справи. Другого дня нарад оживлену дискусію викликала справа робітничої заплати для жінок та справа довжини праці. Говорено теж про економічне забезпечення та його відношення до особистої свободи.

„БОСІВСЬКЕ ПРАВЛІННЯ".

Багато наших людей, що вуть в Америці, не знають про так зване політичне босівство. В Американців про нього є ціла бібліотека. Дуже багато про це писав відомий американський автор Линколн Стіфенс у своїй „Автобіографії". Писалося про „босів" у ріжних повістях, як приміром Винстон Черчил про політичного „боса" стейту Ню Гемпшер, а Алфред Генрі Луис про „боса" Ню Йорку в 1890-тих роках. Генрі Гарт писав про пізніших „босів". Колишній комісар іміграції в нюйорськім парті, Фредерик С. Гав, писав у своїй „Сповіди реформатора" теж про „босівство".

Тепер проф. Дж. Т. Солтер з Висконзінського університету написав велику наукову працю. „Босівське правління: студія над міською політикою".

Всі ці книжки трактують про босівство як про громадську хоробу. Всі вони думають над тим, у який спосіб усунути політичне босівство. Тоді як у нас люди деколи нарікають, що не знати, кого в політиці слухати.

ЖЕРЕЛО ВПЛИВІВ БОСІВСТВА.

Розглянувши докладно політичне босівство з усіх боків, проф. Солтер приходить до переконання, що вплив американського політичного боса спирається на дрібні прислуги.

Одні люди йдуть за політичним „босом" тому, бо він обіцює їм „джаби". Очевидно, ті „джаби", якими партія розпоряджає на випадок виборчої побіди. Інші йдуть за „босом", бо вони потребують якоїсь, часто дуже дрібної протекції при плаченню чи встановлюванню висоти податків. Ще інші потребують протекції в суді, чи уряді, чи в ґазеті:

Най же буде відомо всякому, що вживає політичного „пулу" в справах податку, в суді чи в уряді, що в цей спосіб він піддержує одну з найбільших мерзот американської політичної системи.

ЯК ЦЬОМУ ЗАРАДИТИ?

Професор Солтер дає Американцям цікаву пораду, як зарадити на босівське правління.

Каже він, що багато можна би на це зарадити, якби партійні політики мали за свою роботу заплату від уряду.

Щоби зрозуміти, як це може бути зарадою, треба знати, що політичний „бос" жиє з того, що він стягає гроші від людей, котрих він висуває на політичні позиції, та від людей, котрі потребують урядових впливів. Коли би „бос" мав платню від уряду, то він не потребував би стягати таких хабарів.

Чи це справді помогло би? Чи може би лишень дало „босови" подвійне жерело приходів?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КОГОЗ, Н. Й.

День Матері.

Українська громада в нашій місцевости обходила дня 12-го травня б. р. „День Матері", який був влаштований заходом і працею місцевого відділу Союза Українок. Згадане товариство від початку свого заснування. ввело в життя святкування двох днів у році, а то „День Ольги Басарабової", і „День Матері", які вже принялись у громаді.

Сьогорічний День Матері випав гарно і вдатно, на що склалась гарна програма і чисельно зібрана громада. Маю тут на увазі головно нашу молодіж, яка розуміє День Матері і цінить труди товариства Союза Українок.

Саме свято обходжено ось так: В церкві по Службі Божій відправлено панахиду за померших і молебень за здоровля жиючих матерей з відповідною промовою о. Шуховського.

Пополудні відбулося продовження свята в салі Українського Клюбу. Програма складалася з концертової частини з деклямаціями, танками і рефератами, і з представлення, яке відіграли діти Рідної Школи.

Свято розпочато гимном Союза Українок Америки, відспіваного хором Союза Українок. Деклямацію „Гимн у честь Матері Українки" віддеклямував школяр П. Ґреґор. Дитячий хор відспівав кілька гарних пісень. Реферат виголосив о. І. Шуховський. Скрипкове сольо з фортепяном відіграв сімлітній хлопчик С. Постоловський, а діти відтанцювали українські танки, а то: Г. Налесник, О. Любянецька, І. Шуховська, А. Ґеля, М. Партак і І. Білінський

В другій частині свята відіграли діти дуже гарне представлення „Сирота", Юри Ігоркова, в якім виступали: С. Ґреґор, А. Ґеля, В. Ковтко, Гр. Ґеля, М. Дзямба, П. Ганчарик, З. Дзямба, І. Білінський і А. Ґуреш. Зазначити треба, що головну ролю грав С. Ґреґор, хлопець, який приїхав недавно в зимі з краю, і вивязався з ролі знаменито. Закінчено свято національним гимном, відспіваним жіночим хором.

Програма і хори були під проводом учителя Юрія Березинського, а фортепяновий супровід вела панна Ростислава Зальопана. Обидвоє заслужилися, бо програма була виконана гладко й совісно.

Жіноцтво приготовило теж гарну гостину. Напекли всяких тісточок на краєвий спосіб за вказівками „Жіночої Долі" і запросили всіх до смачної і таним коштом (але з вкладом великої праці) приготованої перекуски. Союзови Українок за це гарне свято належиться признання.

Симпатик.

Люди помагають...

А.: — Чому в ночи собаки більше брешуть ніж у день?

Б.: — Бо в день і люди їм помагають.

30-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ ЛИТОВСЬКОГО КОМПОЗИТОРА СТАСІСА ШІМКУСА.

Дня 4 ц. р. в Кавнасі відсвятковано 30-літній ювилей музичної діяльности литовського композитора й дириґента Стасіса Шімкуса.

Святочний концерт відбувся в салі державного театру при співучасти солістів державної опери, обєднаного хору та симфонічної орхестри. Дириґував сам композитор-ювилят.

Програма концерту, що складалася з творів композитора-ювилята, була досить ріжноманітна. На початку концерту прочитано реферат про діяльність і значіння ювилята. Далі виконано сольоспіви (в більшости народні пісні в укладі ювилята), хорові народні пісні в йогож гармонізації, гимн „Ми. родились Литовцями" на хор з супроводом орхестри, симфонічна поема „Неманус", Затоплений двір" та „Кантата на славу борцям за свободу Литви", з яких дві останні були виконані орхестрою, хором і солістами. Виступав на концерті і відомий тенор, член кавнаської опери Кіпрас Петравскас, який за своє мистецьке виконання пісень дістав силу оплесків. Ювилят дістав підчас концерту багато квітів, подарунків, адрес від ріжних установ, товариств і т. п.

Твори композитора Шімкуса написані в клясичному стилі, без „модернізму" і просякнуті народнім елементом.

За характером свого таланту ювилят більше вокаліст, ніж інструменталіст, а тому його твори, де виступають крім орхестри хор і солісти, значно ліпші—вони повні сили, нюансів і бадьорости — від тих, де виступає сама орхестра. Сольоспіви, дуети і хори досить прості формою, але мельодійні і дуже співучі.

Композиторська і дириґентська праця С. Шімкуса тісно звязана з литовською народною піснею, яку він від самого початку своєю музичної діяльности студіював і збирав. Орґанізував він багато зразкових хорів, з якими виступав по ріжних містах Литви, і вславився теж як дуже добрий дириґент хорів. Він згармонізував і видав більше як 200 народніх пісень, крім того багато їх є ще у нього в рукописах; написав багато сольоспівів, дуетів, хорів, з яких деякі стали дуже популярними, сонату й „Литовські силуети" на фортепян та симфонічні твори, з яких найліпші були виконані на концерті. В 1924 р. при виступі ріжних народніх хорів виявилося, що 53% усіх пісень були гармонізації Ст. Шімкуса, що вказує на його велику популярність. Стасіс Шімкус, один з визначних сучасних литовських композиторів (родився 1887 р.), вчився в музичній школі у Вільні, далі записався і кінчив консерваторію у Варшаві, а пізніше для дальшого удосконалення вчився у Петербурській консерваторії, яку скінчив перед самою війною. Має він тепер яких 60 учнів, що йдуть його слідами.

Вніс він уже цінний скарб у литовське мистецтво і, треба думати, що ще внесе багато цінного.

а".

ВІДОЗВА

до односельчан Стефкови та Вільшаниці, повіт Ліско, Галичина.

Дорогі односельчани! Ми складаємо на всі фонди допомоги Рідному Краєви. Ми даємо і на нашу Лемківщину. Та досі ми не чули, щоб дістали від нас допомогу наші рідні села Стефкова та Вільшаниця. Ми односельчани, жиючі в Кемпбел, Огайо, постановили прийти з помічю згаданим селам та заснували спільний комітет. Цей комітет дав 11. травня спільну гостину. З гостини прийшло $26.32. Комітет збирає дальші добровільні жертви та сподівається, що й наші односельчани, жиючі по інших місцевостях Америки, будуть справі прихильні та дадуть і від себе жертву на своє рідне село.

Просимо свої жертви слати на руки спільного комітету, а цей, як збере більшу суму, вишле її через Обєднання до згаданих сіл. Всі жертводавці будуть поміщені в часописі „Свобода".

За Комітет:
Антін Скубяк, голова; **Стефан Сорока,** касієр; **Михайло Стахура,** секретар.

Гроші можна слати на адресу касієра:

STEVE SOROKA,
169 Gordon Ave., Campbell, Ohio.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться 11-го червня, в годині 7:30 ввечір, в галі під ч. 386 Джанстави Еве. Кождий член обовязаний прийти на зборц і вирівнати свої вкладки. Пригадуємо ще тим кільком членам, котрі до цеї пори ще не змінили своїх старих грамот на нові роди обезпечення, щоб це зробили тепер, бо зроблять це тільки для свого власного добра і для добра своєї родини. Хто з членів бажав би мати фотографічну знимку нашого товариства, той отримає її на зборах за ціну $1.00. — В. Кушнір, рек. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в четвер, 13-го червня, точно в годині 8-мій ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до порішення. Останній раз повідомляємо тих членів, що ще не перейшли зі старих родів на нові, щоб цього місяця виміняли свої грамоти. Хто з членів цього місяця не перейде на новий рід обезпечення, щоб опісля не нарікав. Довгуючі члени зволять вирівнати свій довг, бо контрольна комісія забере книжки до обрахунку. — В. Гурянський, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЛИТОВСЬКИЙ КОНСУЛ І ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ ПО ПІЛСУДСЬКІМ.

„Нови Свят", польський часопис видаваний у Ню Йорку, подає в числі з 22. травня заприсяжене зізнання свого репортера такого змісту:

„Я нижче підписаний репортер стверджую таке: Як завважено неприсутність литовського представництва на поминальним богослуженню в катедрі дня 22. травня, припоручено мені цю обставину ствердити. Тоді я зателефонував до литовського консуляту і просив, щоб мене получили з генеральним консулем, представивши себе журналістом. До особи, яка говорила при телефоні, звернувся я з запитом, чи Литва була заступлена в катедрі, на що дістав я в англійській мові відповідь, яку передаю в перекладі:

„Ні. Вправді маршалок Пілсудський був Литовцем, але не був нічим для литовського уряду. Уважаємо його за ренегата і зрадника свого краю".

Тоді я запитав, хто це відповідає, на що дістав відповідь; „генеральний консуль". Я його попросив про назвище, на що мені відповіджено: „Це вас не обходить". На тім скінчилася розмова".

Під тим афідевітом поміщено підпис репортера.

„Нови Свят", подаючи те, каже, що це „безпшикладни вибрик консуляту ґенеральнеґо Літви в Ню Йорку", пригадуючи при тім іще й радіову програму з Ковна, яка віднеслася з погордою до памяти Пілсудського.

Та ми, Литовці, інакше глядимо на цю справу і думаємо, що погодиться з нами щодо цього кожда шануюча себе нація.

Нам здається, що тільки Поляки можуть дійти до такої безличности, щоб відважитися просити характерних провідників литовського народу брати участь у святах чи богослуженнях в память Пілсудського. Як вони за влади Пілсудського насильством загарбали Вільно й справили з цього приводу бенкет, то теж мали відвагу запросити на це торжество д-ра Йонаса Басанавічюса, батька відродження литовського народу, що, річ ясна, д-р Басанавічюс відкинув. Тепер вони взивають Литовців молитися за Пілсудського — ката Литви. „Нови Свят" сам пише, що Пілсудський походив з родини литовських князів Ґінетів (по литовськи має бути: Ґінейтисів). Значиться, що сам признає, що Пілсудський був зрадником. І то таким, що відважився дати приказ вирвати Литві її серце, столицю Вільно. А тепер кажуть Литовцям молитися за того зрадника. Чи Поляки не пригадають собі, як змосковщений Поляк ґр. Пашкевич (пізніший князь Варшавський), розгромивши повстанців польських в 1831 р. казав їм клячіти перед московським царем і молитися за його здоровля? Чи могли ті Поляки дійсно молитися? І чи можуть Литовці молитися за ренеґата, що став для них гіршим катом, ніж ним міг бути родовитий Поляк?

Ґенеральний консуль Литви, п. Задейкіс, поступив так, як наказала йому поступити литовська гідність, як поступив би супроти Пілсудського кожний інший характерний нарід, що був би в тім положенню супроти Поляків і Пілсудського, в якім находиться нарід литовський чи український.

Я певний, що й Українці тільки можуть поґратулювати панови Задейкісови за його мужну постанову і за те, що поставив Пілсудського в тім світлі, в якім він залишиться в памяти Литовців, як теж і Українців.

Владас Партікас.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На допомогу українським студентам.

Бувшим ученикам Рідної Школи, які тепер вчаться за границею, прийшли з допомогою: А. Ґелета $2; по $1: М. Іванів, І. Лотович, М. Криховець, О. Луців, Г. Калинович, Ю. Ярема, Ю. Янковський, Н. Старущак, Д. Бурдиґа, О. Майдан, В. Баран, М. Ґулягроцький, В. Мандзюк; по 50 ц.: Д. Лемко, С. Богач, М. Баран, А. Волошин, Г. Хома. Д. Василин, Городицький, Ф. Андріїв, М. Федорович; по 25 ц.: Н. Ласкевич, М. Дідух.

Разом зібрано $20, котрі вислано до Югославії через Обєднання.

Максим Іванів.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На голодуючих.

Заходом Червоного Хреста Союза Гетьманців Державників в Ню Йорку переведено збірку в церкві св. Юрія на голодуючих у Яворівщині.

Зі збірки прийшло $37.77, і ті гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

І. Тарнавська.

КЛІВЛЕНД, О.

На дальшу боротьбу.

Дня 25. травня відбулося весілля молодят Івана Юника і Софії Хміль, свідомих і щирих Українців, дітей наших громадян, відомих з праці на громадській ниві. Дня 26. травня відбулися в батьків молодят поправини. При любій гостині згадав гром. Д. Шмаґала за рідний край і нашу боротьбу за визволення. На продовження цеї боротьби зібрано $13.55, які вислано до Обєднання. Жертвували: Іван і Софія Юник $2; по $1: Й. Хміль, С. Юник, Т. Фоца, А. Фоца, Д. Шмаґала, М. Пендур, П. Гнятяк, М. Когут, Ю. Токар, Н. Скорка; по 50 ц.: Ю. Пристанський і П. Івашин. Дрібними датками зібрано 55 ц. — Разом $13.55.

СЛОВІТА

Моє село в садах зелених,
Довкола ліс і гай і поле,
А я лиш в думах невеселих.
Світом волочиш мене, доле!

І тут і там мене щось вяже.
А на шляху широке море;
Там лиш поезія, а враже
Життя під Ляхом, ой горе, горе...

Словіта — село моє родиме
І скільки споминів мене вяже
З тобою, місце моє любиме,
Ніхто споминів цих не змаже!

Дм. Словітський.

В КЛОПОТІ.

Бідний Жид у біді позичив у багатого Жида гроший. Незадовго опісля багатий стрічає бідного в дорогій реставрації, як цей заїдає пструги.

„Так?" каже багатий. „То я тобі на те позичив гроший, щоби ти їв пструги".

„Слухайте, пане", каже довжник. „Як я не маю гроший, я не можу їсти пстругів. Як я маю, я не повинен їсти. Коли властиво я мав би їсти пструги?"

М. Костишин.

ДУХ ЖИВИЙ

Дух живий не вмре ніколи!
Він на крилах, хоч в неволи,
Чоло гордо вгє підносить,
У тиранів ласк не просить.
Він не вірить в світські суди,
Він байдужний, що з ним буде:
Чи в погоні куля свисне,
Чи гортанку петля стисне,
Не зважає. Кривду мірить,
Бо в побіду завше вірить.

Дух живий, жива ідея,
В нього сила Прометея.
Він збудив зі сну народи,
Рвесь до волі, до свободи.
Гомін лине про успіхи,
Під селянські вбогі стріхи,
Що не зморить голод його,
Не злякається нічого!
Сміло йде, хоч шлях тернистий,
І несе стяг промінистий.

Дух живий гартує волю,
Мов з граніту кує долю;
Він часу не засипляє,
До борні всіх закликає.
Не щадить змагань, ні крови,
Нарід кличе до обнови!
Щоб неволю вкоротити,
В злющій крови утопити.

Дух живий лиш волі хоче,
Грімкий відгомін лопоче,
Що свобідно прагне жити...
Хтож лет може цей спинити?
Ні кайдани, ні тортури,
Ні тиранські диктатури
Не убють титанську силу,
Не загребуть у могилу,
Бо зорить на слушний час,
Він з неволі вирве нас.

КОМУНІЗМ.

— Товаришу, — сказав секретар партії до новоприбувшого члена, — заки я прийму вас у склад комуністичної партії, мусите мені щиро під словом чести відповісти на деякі питання.

— Дуже радо. Питайте!

— Отже скажіть, що ви зробилиб на випадок, як би ви одержали в спадку два міліони долярів золотом?

— Я подарував би їх для партії.

— Дуже гарно! — А як би так ви мали два доми: що ви зробили би з ними?

— Подарував би один з них для партії.

— Також не зле! А якщо ви, товаришу, малиб дві пари штанів, як би ви тоді поступили?

— Гм... того вже не знаю.

— Як то? Чого не знаєте? Таж на це питання таксамо легко дати відповідь, як на оба попередні.

— Я думаю, що не зовсім так! Бо двох міліонів грішми я не маю, таксамо не маю двох домів. Але дві парі штанів то якраз маю.

ПОМЕР ЛІКАР, ЩО ПЕРШИЙ ЗОПЕРУВАВ СЛІПУ КИШКУ.

У Ферґус, Онтеріо, помер у 87-мім році життя хірург Авраам Ґровс, що перший у світі перевів операцію сліпої кишки перед 52-ма роками. За час 65-літньої лікарської практики він перевів 20,000 операцій.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (40)

Вміру того, як минав день, дівчата чулися щораз більше змученими скорою їздою. Вони теж терпіли від муки свідомости, що з ними роблено. Вони добре памятали той момент, коли Атеві й два інші Араби вдерлися вночі до їх шатра, заставили їх мовчати різними погрозами, а потім ограбили шатро та забрали дівчата з собою в пітьму.

Раз Наомі малощо з умучення не впала з коня. Ронда підїхала до неї на коні та схопила її. „Я вже більше цього не можу видержати", сказала дівчина. Ронда милосердилася над нею. Бо останніми часами Наомі була вже добра. Пригоди останніх днів немовби зовсім вилікували її з неприємної гордости.

Накінець Араби розложили табор, певні, що вони вже втекли перед усякою погонею. „Мені здається, що їх шейк зробив зле, коли казав нам узяти „бенати" з нами", сказав Ейад, киваючи головою в сторону дівчат. „Як узяти жінки чоловіків, чоловіки йдуть за тобою слідом і вбивають. Чи йому було замало, що ми забрали мапу Долини Діямантів?"

„Алеж мапа писана мовою Англійців", сказав хитро Атеві. „Я говорю по англійськи, але не вмію читати. „Бенати" прочитають мені мапу. Крім цього ми не будемо робити їм ніякого лиха, і можемо на них гарно заробити. Аґа, це пригадує мені, Айяде: я бачив, що ти кидав на них оком".